

شناسنامه طرح	
عنوان	"شناسایی موانع صادرات و تحلیل وضعیت توسعه صادرات استان قم: بررسی بر اساس پرسشنامه استاندارد داسیلوا (۱۴۰۱-۱۴۰۳)"
سال انتشار	۱۴۰۳
آدرس	قم، کیلومتر ۵ اتوبان قم-تهران، اتاق بازرگانی استان قم
تهیه کنندگان	فهیمه علی عسکری (مرکز مطالعات راهبردی اتاق بازرگانی قم)
شماره تماس	۰۲۵۳۶۱۵۰۱۰۴
چکیده	<p>این مقاله به بررسی موانع صادرات و وضعیت توسعه صادرات استان قم در سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ می‌پردازد. با توجه به کاهش قابل توجه صادرات در این استان، هدف اصلی تحقیق شناسایی علل این کاهش و ارائه راهکارهای مؤثر برای بهبود وضعیت صادرات است. برای این منظور، از داده‌های آماری و پرسشنامه استاندارد داسیلوا استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهند که مشکلاتی نظیر نوسانات ارزی، کمبود مشوق‌های صادراتی، بروکراسی پیچیده، و تحریم‌ها از جمله عوامل اصلی کاهش صادرات هستند. همچنین، مشکلات قانونی و بازار نظیر تعرفه‌های بالا و عدم حمایت دولتی نیز به عنوان موانع جدی شناسایی شدند. بر اساس یافته‌ها، پیشنهادهای برای بهبود شرایط صادرات ارائه شده است که شامل تسهیل فرآیندهای گمرکی، افزایش حمایت‌های مالی، و تقویت روابط بین‌المللی می‌باشد. این تحقیق می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های بهینه در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و تجاری کمک کند و زمینه‌ساز توسعه پایدار صادرات در استان قم باشد.</p>
کلیدواژه	توسعه صادرات، کاهش صادرات، قوانین و مقررات

مقدمه

صادرات به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه اقتصادی کشورها، نقش حیاتی در افزایش درآمد ملی و بهبود تراز تجاری ایفا می‌کند. در این راستا، استان قم به عنوان یکی از مراکز مهم اقتصادی و صنعتی ایران، با پتانسیل‌های بالقوه در زمینه صادرات، نیازمند توجه ویژه‌ای است. با این حال، در سال‌های اخیر، کاهش قابل توجهی در میزان صادرات این استان مشاهده شده است که می‌تواند تبعات منفی بر روی اقتصاد محلی و ملی داشته باشد.

این مقاله به بررسی وضعیت صادرات استان قم در بازه زمانی ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ می‌پردازد و تلاش می‌کند تا علل کاهش صادرات را شناسایی کند. برای این منظور، ابتدا به تحلیل داده‌های آماری صادرات استان و مقایسه آن با سایر استان‌ها خواهیم پرداخت. سپس، عوامل مؤثر بر کاهش صادرات، از جمله مشکلات زیرساختی، موانع قانونی، نوسانات بازار و تغییرات سیاست‌های اقتصادی، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

هدف این مطالعه، ارائه راهکارهایی برای بهبود وضعیت صادرات استان قم و افزایش توانمندی‌های صادرکنندگان این منطقه است. با توجه به اهمیت صادرات در رشد اقتصادی، نتایج این تحقیق می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های بهینه در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و تجاری کمک شایانی نماید.

پیشینه پژوهش‌های

شجاعی و همکارانش در پژوهشی با عنوان " بررسی اثر نوسانات نرخ ارز بر رشد بخشهای اقتصادی ایران " به بررسی تاثیر نوسانات نرخ ارز پرداخته است که بیشترین تاثیر را بر بخش‌های صنعت و معدن دارد. با افزایش نوسانات نرخ ارز ارزش افزوده بخش صنعت و معدن، ۰/۳۳۹ درصد کاهش و ارزش افزوده بخش کشاورزی، ۰/۰۰۸ درصد کاهش داشته است. در مورد ارزش افزوده بخش خدمات میتوان گفت از آنجا که این بخش وابستگی کمی به واردات دارد؛ از نوسانات نرخ ارز تاثیرپذیری معناداری ندارد. با افزایش نوسانات نرخ ارز میزان رشد اقتصادی در کل اقتصاد و در بخشهای صنعت و کشاورزی کاهش می‌یابد که این امر، به دلیل وابستگی اقتصاد ایران و بخشهای صنعت و کشاورزی به واردات مواد اولیه و نهاده هاست. براساس نتایج، برای کاهش وابستگی اقتصاد به واردات و نیز کم کردن تاثیرپذیری آن از نوسانات نرخ ارز پیشنهاد میگردد در برنامه‌های توسعه‌های کشور از راهبرد جایگزینی واردات استفاده شود.

در مقاله " بررسی اثر تحریم‌ها بر محیط کسب و کار جمهوری اسلامی ایران و ارائه راهکارهای کاهش تأثیر آن " توسط لاریجانی و همکارانش به بررسی اثر تحریم‌ها بر محیط کسب و کار جمهوری اسلامی ایران پرداختند و به ارائه راهکارهایی برای کاهش اثرات آن پرداخته است. در این پژوهش پس از دسته‌بندی تحریم‌ها، برای بررسی محیط کسب و کار از شاخص‌های ده‌گانه سهولت انجام کسب و کار و تحلیل پست استفاده گردید. پژوهش حاکی از آن است که تأثیر تحریم‌ها بر نرخ ارز، رشد اقتصادی، متحدهای تجاری در سطح بین‌الملل بیش از سایر عوامل است. همچنین مهم‌ترین راهکارهای شناسایی شده جهت کاهش تأثیر تحریم‌ها را میتوان اجرایی‌سازی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، اصلاح فضای کسب و کار کشور و کاستن از مجوزهای دولتی، نام برد. در نتیجه تحریم‌ها منجر به کاهش تولید و افزایش قیمت‌ها می‌شوند.

خسروی و همکارانش در پژوهشی با عنوان " بررسی تحولات پولی و بی‌ثباتی در قیمت کالاها، خدمات و دارایی‌ها در ماه‌های اخیر " علل اصلی تشدید بی‌ثباتی اقتصاد در ماه‌های آغازین سال ۱۳۹۹ را بررسی و پیشنهادهایی در سه افق کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت به منظور کاهش بی‌ثباتی‌ها ارائه کرده است. به صورت مختصر، تشدید بی‌ثباتی‌ها در سال ۱۳۹۹ به واسطه کاهش شدید صادرات نفت (در اثر تشدید تحریم‌ها)، کاهش صادرات غیرنفتی (به دلیل شیوع ویروس کرونا) و افزایش نرخ ارز و تحریک انتظارات تورمی اتفاق افتاده است. نرخ ارز در اقتصاد ایران به عنوان لنگر اسمی ایفای نقش می‌کند و پیشران انتظارات تورمی است. افزایش انتظارات تورمی موجب سرازیر شدن نقدینگی به سوی بازار دارایی‌ها (املاک و مستغلات، سهام، کالاهای بادوام و...) شده و زمینه‌ساز التهاب در این بازارها می‌شود. بانک مرکزی، در این شرایط، با تأخیر و تأنی در سیاست‌گذاری پولی، از ابزارهای موجود برای کاهش نوسانات اقتصاد کلان استفاده نکرد و اتفاقاً کاهش شدید نرخ سود بین بانکی، خود تشدیدکننده نوسانات گردید. برای مهار و جلوگیری از تشدید بی‌ثباتی اقدامات زیر در گزارش پیشنهاد شده است: در افق کوتاه مدت - افزایش نرخ سود بین بانکی - قرار دادن محدودیت بر رشد ترازنامه بانک‌ها - اجرای جدی تر پیمان‌سنجی (بازگشت ارز حاصل از صادرات) با کمک ابزارهای بانکی و مالی (ممنوعیت صدور ضمانتنامه یا اعطای تسهیلات و...) - پیگیری برای آزادسازی منابع ارزی کشور در افق

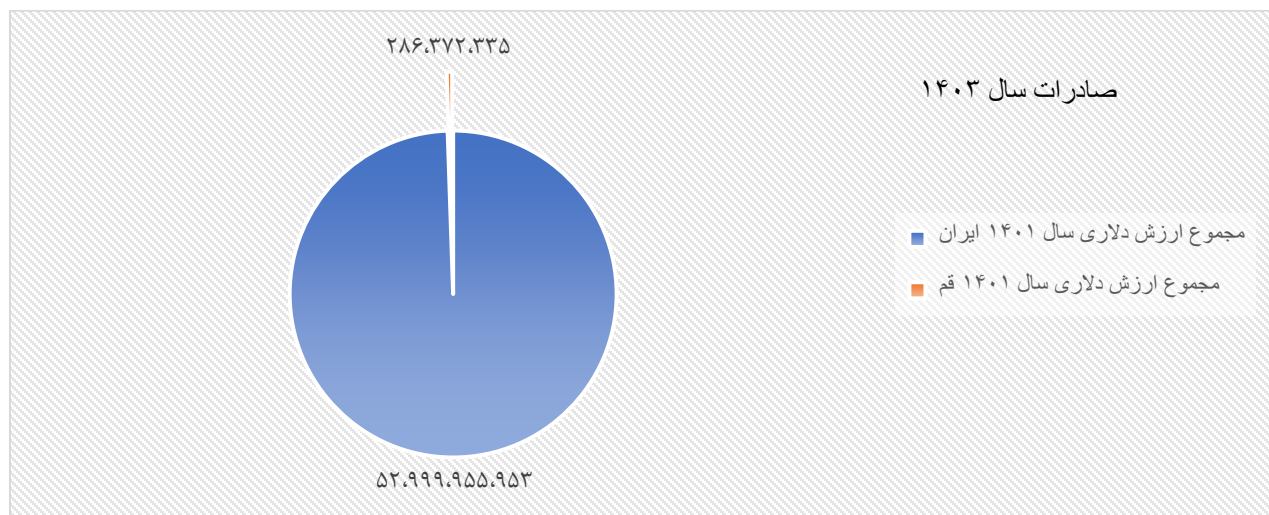

میان مدت - کنترل نوسانات نرخ ارز به جای تلاش برای تغییر روند - احتیاط در مصارف ارزی و خودداری از تکرار اقداماتی نظیر ارز ۴۲۰۰ - توقف برداشت های مکرر از صندوق توسعه ملی برای مصارف بودجه ای در افق بلندمدت - تعیین تکلیف بانک های ناسالم - اصلاح ساختار بودجه - اصلاح قانون پولی و بانکی کشور - تعریف چارچوب سیاست پولی و تغییر لنگر اسمی - افزایش اقتدار و اثربخشی نظارت بر بانک ها (خسرویی، ۱۳۹۹)

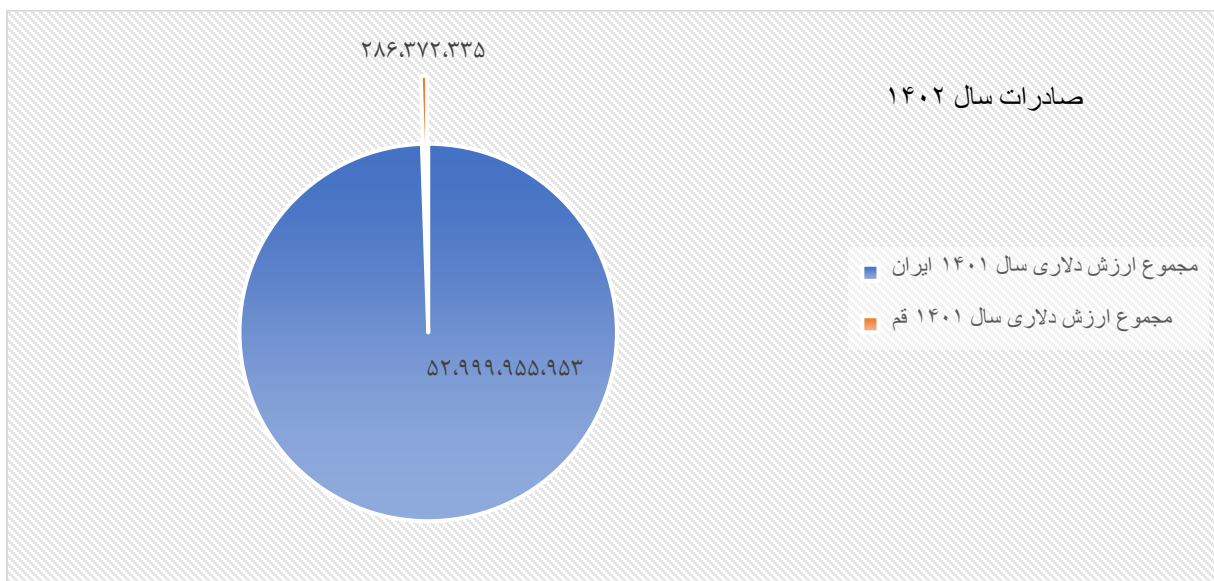
پیشینه پژوهش های انجام شده در زمینه اقتصاد و نوسانات ارزش کالاها نشان دهنده اهمیت تحلیل دقیق عوامل مؤثر بر این نوسانات و پیامدهای آن بر روی جامعه و اقتصاد است. این تحقیقات می توانند به تصمیم گیری های بهتر و سیاست گذاری های مؤثرتر کمک کنند.

بیان مسئله

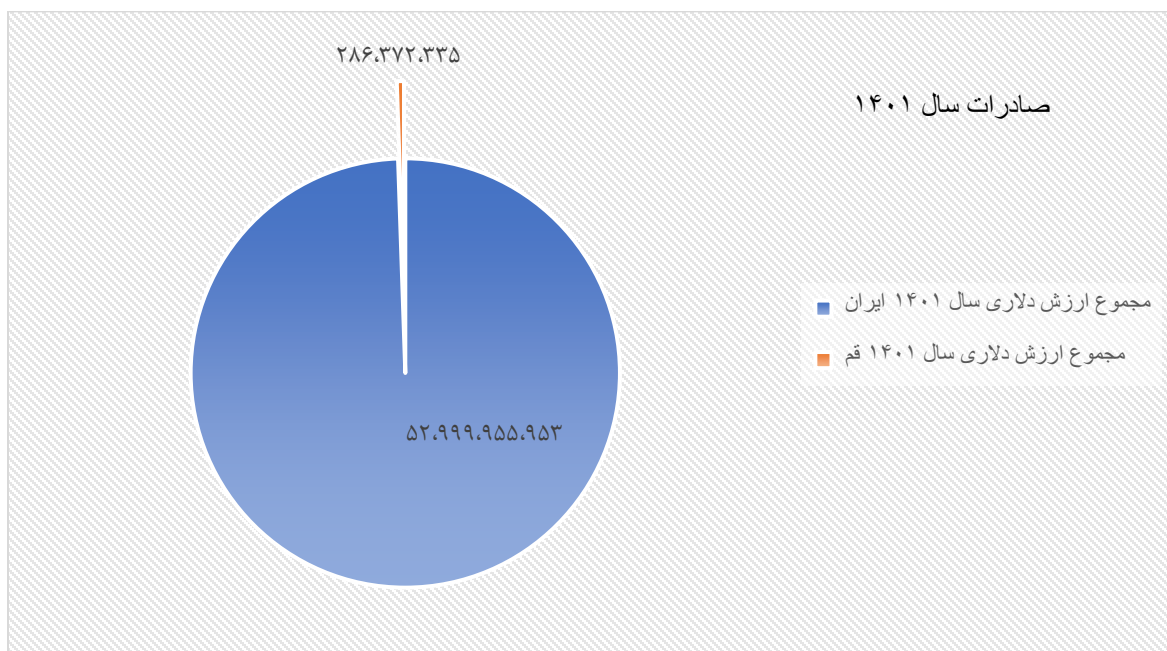
در سال های اخیر، اقتصاد ایران با چالش های متعددی مواجه شده است که بر روی ارزش و وزن کالاها در سطح کشور و به ویژه در استان های مختلف تأثیر گذاشته است. داده های اقتصادی مربوط به استان قم و کل کشور در سال های ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان دهنده نوسانات قابل توجهی در این زمینه است.

صادرات کل کشور و استان قم در سال ۱۴۰۳

صادرات کل کشور و استان قم در سال ۱۴۰۳

صادرات کل کشور و استان قم در سال ۱۴۰۱

با توجه به داده‌های اقتصادی ارائه شده، مسئله اصلی عبارت است از:

کاهش شدید ارزش دلاری و وزن کالاها: در سال ۱۴۰۳، مجموع ارزش دلاری و وزن کالاها در کل کشور و به‌ویژه در استان قم به شدت کاهش یافته است. این کاهش می‌تواند ناشی از عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی باشد که نیاز به بررسی دقیق‌تری دارد.

سوالات کلیدی

علل کاهش ارزش و وزن کالاها چیست؟

آیا این کاهش ناشی از تحریم‌ها، نوسانات ارزی، یا کاهش تقاضا در بازار داخلی است؟

تأثیر این کاهش بر روی اقتصاد استان قم و کل کشور چگونه است؟

چه پیامدهایی برای تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و بازارهای محلی در پی دارد؟

چگونه می‌توان بهبود وضعیت اقتصادی را در استان قم و کل کشور تسهیل کرد؟

چه راهکارهایی می‌تواند به افزایش ارزش و وزن کالاها و بهبود شرایط اقتصادی کمک کند؟

هدف این مطالعه بررسی علل و پیامدهای کاهش ارزش و وزن کالاها در استان قم و کل ایران و ارائه راهکارهایی برای بهبود شرایط اقتصادی در این مناطق است. این تحلیل می‌تواند به تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و سیاست‌گذاری‌های مؤثر کمک کند.

روش شناسی

به منظور پاسخگویی به سوالات از روش پرسشنامه باز و سپس از طریق پرسشنامه استاندارد جهت شناسایی علل کاهش صادرات استفاده شد.

پرسشنامه استاندارد موانع صادرات داسیلوا (۲۰۰۱)

پرسشنامه استاندارد موانع صادرات توسط داسیلوا و همکاران^۱ در سال ۲۰۰۱ طراحی شد. که دارای ۳۰ سوال می‌باشد و هدف آن بررسی موانع موجود در صادرات کالا می‌باشد.

تعریف مفهومی متغیر پرسشنامه:

صادرات: صادرات عبارتست از ارتباط و کارکردن با بازارهای حرفه‌ای و حرفه‌ای‌های بازار در آن سوی مرزها. صادرات نقطه آغاز ارتباط برقرار کردن با دیگران است. صادرات برای رشد و توسعه اقتصادی کشور است که از فروش تولیدات یا خدمات به کشورهای دیگر برای کسب درآمد ارزی حاصل می‌شود و در برقراری موازنه تجاری و ایجاد تعادل اقتصادی کمک شایانی می‌نماید

تعریف عملیاتی متغیر پرسشنامه

در این پژوهش منظور از موانع صادرات نمره‌ای است که کارکنان به سوالات ۳۰ گویه‌ای پرسشنامه موانع صادرات می‌دهند. مولفه‌های پرسشنامه:

پرسشنامه کارآفرینی درون سازمانی تک مولفه‌ای می‌باشد.

روایی پرسشنامه با استفاده از نظرات صاحب نظران این حوزه ارزیابی و تایید شده است. همچنین پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید. آلفای این پرسشنامه بالای ۷۰ درصد بدست آمد که نشان دهنده پایایی قابل قبول این پرسشنامه می باشد. مراحل نمونه‌گیری خوشه‌ای

تعریف جامعه آماری: مشخص کردن جامعه‌ای که می‌خواهید از آن نمونه‌گیری کنید.

جامعه آماری: صادرکنندگان استان قم در سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

تقسیم جامعه به خوشه‌ها: جامعه به خوشه‌های طبیعی (مانند مناطق جغرافیایی، مدارس، محله‌ها و ...) تقسیم می‌شود.

تقسیم بندی: محصول و تعرفه صادراتی استان قم

جمع‌آوری داده‌ها: تمام اعضای خوشه‌های انتخاب‌شده مورد بررسی و داده‌برداری قرار می‌گیرند.

نتایج و یافته‌ها

بر اساس محصولات صادراتی استان قم، صادرکنندگان برتر استان قم بر اساس میزان صادرات آن‌ها در سه ساله ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و ۶ ماهه اول ۱۴۰۳ شناسایی و روند میزان صادرات آن‌ها مشخص شد و بر اساس رسته آن‌ها هم به صورت حضوری، تلفنی، آنلاین جلسات مصاحبه برگزار شد که نتایج آن‌ها به صورت دسته بندی شده برای هر رسته جداگانه نوشته شده است.

• رسته لوازم خانگی

- ✓ باتوجه به قوانین تخصیص ارز به واردکننده در کشور عراق به سایر کشورها قیمت تمام شده برای خریدار ۲۰٪ گرانتر میشود و خریدار تمایل بیشتری به خرید جنس چینی دارد.
- ✓ بانک عراق به جهت ایجاد ال سی برای خریدار با سایر کشورها (بجز ایران) نرخ دلار دریافتی برای خریدار کمتر میشود
- ✓ سازمان توسعه تجارت و رایزن‌های اقتصادی جهت تسهیل راه برای افزایش صادرات فعالیت اقتصادی انجام نمیدهند و بیشتر درگیر مسائل سیاسی هستند و تجارت خودشان را دارند
- ✓ پیشنهاد برگزاری نمایشگاه و دعوت از تجار کشورهای دیگر میتواند اثر بخش باشد

- ✓ تعرفه بین کشورها برای ارسال محصول متفاوت است و این موضوع به خودی خود قیمت تمام شده را بیشتر میکند. به عنوان مثال ارسال از ازبکستان به آذربایجان تعرفه ۱۰ درصدی دارد اما ارسال از ایران به آذربایجان تعرفه حدوداً ۲۷ درصدی را دارد
- ✓ ساعت کار مفید کارگران پایین است و این موضع تاثیر گذار است
- ✓ تحولات سیاسی منطقه در عقد قراردادها تاثیر بسزایی دارد
- ✓ افزایش قیمت‌ها در بورس برای تامین مواد اولیه تاثیر بسزایی دارد
- ✓ قیمت گذاری در سی دی های گمرک مرجع واحدی ندارد مثلاً دستگاه برای تولید کننده ۵۰ دلار جهت صادرات است اما گمرک بر اساس نرخ بازار که ۷۰ دلار میشود محاسبه میکند
- ✓ حمایت دولتی نسبت به رقبا نداریم حتی در حمل و نقل به عنوان مثال ارتش چین در حمل و نقل بدون هزینه انجام میدهد
- ✓ تعرفه ارسالی عمان به ۱۹ کشور صفر است اما همان موارد از ایران ۳۰ درصد است که این تعرفه‌ها نیاز به بازبینی دارد
- ✓ دریافت ویزا پاکستان بسیار دشوار است در نمایشگاه‌ها نمیتوان به راحتی ویزا دریافت کرد
- ✓ در فرهنگ خیلی از کشورها Made in IRAN را خریداری نمیکند

• رسته هیدروکربن و قیر

- ✓ برگشت ارز در رفع تعهد ارزی صرفه اقتصادی ندارد و با قیمت‌های دستوری از طرف شرکت نفت حاشیه سود پایین است و با نرخ دلار آزاد جهت برگشت ارز در حالت ضرر قرار میگیرد
- ✓ صادرات هیدروکربن فصلی است و بعضی فصول زیاد است
- ✓ مدت زمان تخصیص ارز
- ✓ بسته شدن مرزها
- ✓ مخالفت محیط زیست با شیرین سازی در قم
- ✓ مالیات در رسته خام فروشی در نظر گرفته میشود اما همه این فرآیندها که میاریم مالیات نیز با نامه پیگیری میکنیم قبول نمیکند
- ✓ مشکلات سامانه جامع و گمرک وجود دارد و فرآیندها زمان بر است

• رسته الیاف

- ✓ خودتحریمی و قوانین محل تولید
- ✓ قطعی سامانه ها مانند سامانه جامع تجارت
- ✓ عدم بازگشت وجه استرداداری بعد از یکسال
- ✓ برای رفع تعهد با واردات طلا هر چقدر واردات کنیم از سهمیه آینده ما کسر خواهد شد
- ✓ تغییرات قوانین و سامانه ها به صورت یک دفعه ای
- ✓ قطعی بدون اطلاع گاز

• رسته ورق کامپوزیت

- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ مصدود شدن کارت بازرگانی
- ✓ تاثیر تحریم ها بر مراودات تجاری
- ✓ کمبود مواد اولیه جهت تامین نیاز مشتری برای صادرات

• رسته تخم مرغ

- ✓ عدم وجود تداوم و شرایط ثابت
- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ اختیارات اتحادیه میهن جهت ارائه مجوز برای صادرات
- ✓ انحصاری کردن بازار های هدف
- ✓ استانداردهای جهانی برای صادرات
- ✓ کمبود سوخت و نیروی کار
- ✓ اجبار به تحویل تخم مرغ به اشخاص خاص
- ✓ دستورالعمل های بسته و سلیقه ای

• رسته سرب

- ✓ کارت های بازرگانی یکبار مصرف
- ✓ بخشنامه های ارسالی و بدون سنجش
- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ واسطه های لب مرزی
- رسته هیدروکربن و اکتان افزا

- ✓ قوانین سلیقه ای گمرک
- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ سلیقه ای عمل کردن کارشناسان
- رسته پلیمر

- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ تعرفه برق و قطعی برق
- ✓ نرخ دلار
- ✓ تعرفه های گمرکی بین کشور ها
- ✓ تامین مواد اولیه و قیمت های بالا مواد اولیه

- رسته روغن های تصفیه شده

- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ مشکلات در سامانه جامع بازرگانی
- ✓ کمبود مواد اولیه
- ✓ کارشناسی پرونده ها در صمت تهران
- ✓ سلیقه ای عمل کردن کارشناسان

- تاییل سقفی کامپوزیتی

- ✓ طولانی بودن زمان تخصیص ارز برای واردات مواد اولیه
- ✓ کمبود مواد اولیه پی وی سی

- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ تعرفه های بین کشور ها برای صادرات

• فرآورده های نفتی و پالایشگاهی

- ✓ رفع تعهد ارزی
- ✓ مشکلات در گمرک و تعزیرات
- ✓ رویه های تعلیق کارت بازرگانی
- ✓ مالیات های زیاد

مشکلات اقتصادی	مشکلات قانونی	مشکلات بازار	مشکلات سامانه ها و دستگاه های اجرایی
نوسانات ارزی	مقررات صادرات	تعرفه های بین کشور ها	سامانه مبادله طلا و ارز
تامین مواد اولیه	تعرفه های بین کشور ها	راه های ارتباطی و کمبود وسایل حمل	سامانه جامع تجارت
قیمت مواد اولیه	مالیات	هزینه زیاد ویزا	گمرک و کارشناسان
تخصیص سوخت	قوانین رفع تعهد ارزی		اداره برق و گاز
رفع تعهد ارزی	قوانین سامانه جامع تجارت		بسته شدن مذبذبا
نبود ال سی			

جدول نتایج به صورت کلی

در ادامه به جمع بندی و ارائه راهکار برای مشکلات مطرح شده در مصاحبه ها می پردازیم

۱. لوازم خانگی

- مشکلات:

- قیمت تمام شده بالاتر به دلیل تخصیص ارز.

- نرخ دلار کمتر برای خریداران غیر ایرانی.

- عدم حمایت از سوی سازمان توسعه تجارت.

- تعرفه‌های بالای صادرات.

- ساعت کار پایین کارگران.

- تحولات سیاسی منطقه.

- قیمت‌گذاری غیرمنصفانه در گمرک.

- عدم حمایت دولتی.

- مشکلات ویزا.

- عدم اعتماد به برند ایرانی.

- راهکارها:

- تسهیل تخصیص ارز: مذاکره با مقامات برای کاهش هزینه‌های ارزی.

- حمایت از نمایشگاه‌ها: برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی برای معرفی برندها.

- کاهش تعرفه‌ها: مذاکره برای کاهش تعرفه‌های صادراتی.

- افزایش ساعت کار: برنامه‌های آموزشی برای بهبود بهره‌وری کارگران.

- تقویت روابط دیپلماتیک: کاهش تنش‌های سیاسی برای تسهیل تجارت.

۲. رسته هیدروکربن و قیر

- مشکلات:

- برگشت ارز با صرفه اقتصادی ندارد.

- فصلی بودن صادرات.

- مشکلات در تخصیص ارز.

- مخالفت محیط زیست.

- مشکلات گمرکی.

- راهکارها:

- اصلاح نرخ‌های دستوری: مذاکره با وزارت نفت برای بهبود شرایط.
- تنوع در بازارهای صادراتی: شناسایی بازارهای جدید برای صادرات.
- تسهیل فرآیند گمرکی: بهبود سیستم‌های گمرکی و کاهش زمان انتظار.

۳. رسته الیاف

- مشکلات:

- خودتحریمی و قوانین مخل تولید.
- قطعی سامانه‌ها.
- عدم بازگشت وجه استرداد.

- راهکارها:

- اصلاح قوانین: پیشنهاد تغییر قوانین مخل تولید.
- بهبود زیرساخت‌های فناوری: سرمایه‌گذاری در سیستم‌های دیجیتال.
- تسهیل فرآیند استرداد: ایجاد سیستم‌های سریع‌تر برای بازگشت وجوه.

۴. رسته ورق کامپوزیت

- مشکلات:

- مصدود شدن کارت بازرگانی.
- کمبود مواد اولیه.

- راهکارها:

- تسهیل فرآیند صدور کارت بازرگانی: کاهش بروکراسی.
- تامین مواد اولیه: ایجاد قراردادهای بلندمدت با تامین‌کنندگان.

۵. رسته تخم مرغ

- مشکلات:

- عدم وجود شرایط ثابت.
- انحصاری شدن بازارهای هدف.

- راهکارها:

- تنوع در بازارهای صادراتی: شناسایی بازارهای جدید.
- توسعه استانداردهای جهانی: همکاری با سازمان‌های بین‌المللی برای بهبود کیفیت.

۶. رسته سرب

- مشکلات:

- کارت‌های بازرگانی یکبار مصرف.
- بخشنامه‌های بدون سنجش.

- راهکارها:

- اصلاح قوانین کارت بازرگانی: ایجاد سیستم کارت بازرگانی دائمی.
- تدوین بخشنامه‌های شفاف: ارتقاء شفافیت در تصمیم‌گیری.

۷. فرآورده های نفتی و پالایشگاهی

- مشکلات:

- قوانین سلیقه‌ای گمرک.

- راهکارها:

- تدوین قوانین شفاف: همکاری با گمرک برای ایجاد روبه‌های ثابت.

۸. پلیمری

- مشکلات:

- تعرفه برق و قطعی برق.

- راهکارها:

- مذاکره با وزارت نیرو: درخواست کاهش تعرفه‌ها و بهبود زیرساخت‌ها.

۹. روغن‌های تصفیه شده

- مشکلات:

- مشکلات در سامانه جامع بازرگانی.

- راهکارها:

- بهبود سامانه‌ها: سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات.

۱۰. تاییل سقفی

- مشکلات:

- طولانی بودن زمان تخصیص ارز.

- راهکارها:

- تسریع فرآیند تخصیص ارز: همکاری با بانک‌ها برای تسریع در تخصیص.

۱۱. محصولات نفتی

- مشکلات:

- مشکلات در گمرک و تعزیرات.

- راهکارها:

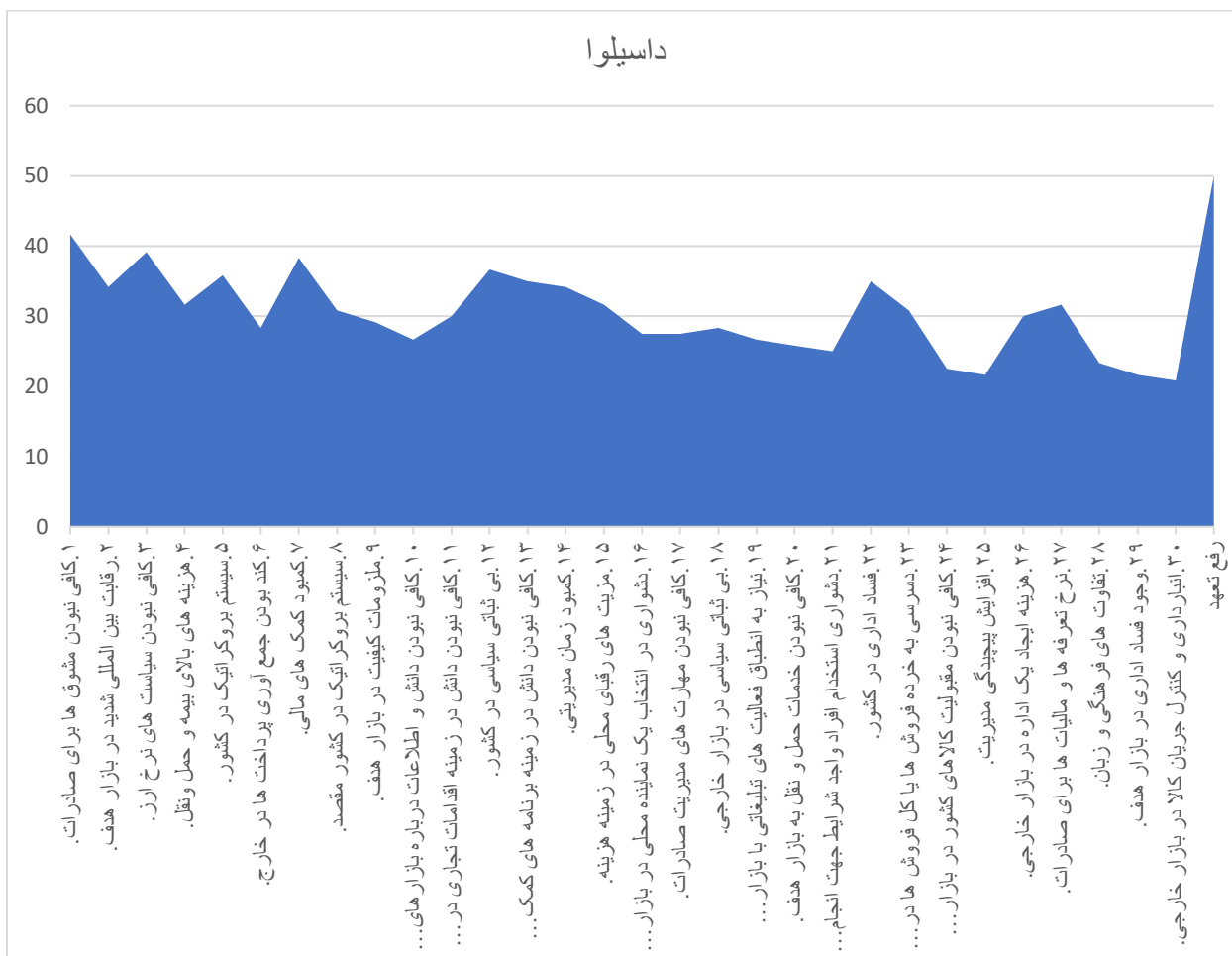
- بهبود فرآیندهای گمرکی: همکاری با گمرک برای کاهش زمان انتظار و تسهیل فرآیندها.

توسعه صادرات نیازمند همکاری بین‌المللی، اصلاح قوانین، و بهبود زیرساخت‌ها است. با اجرای راهکارهای پیشنهادی، می‌توان به بهبود وضعیت صادرات و افزایش رقابت‌پذیری محصولات ایرانی در بازارهای جهانی دست یافت.

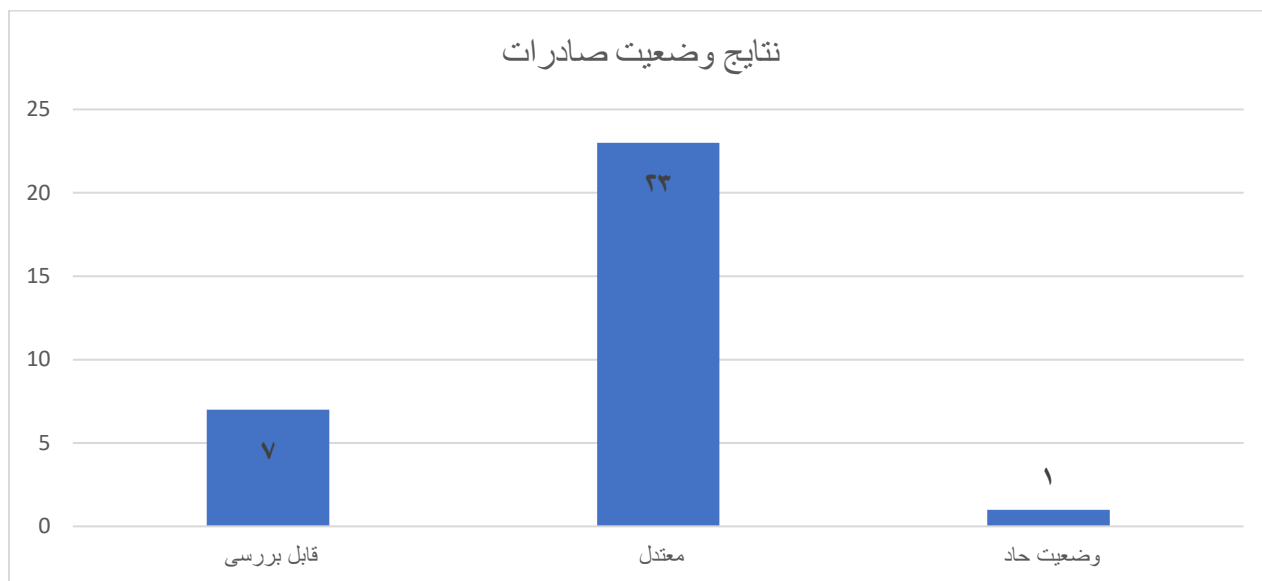
نتایج پرسشنامه داسیلوا

در پرسشنامه سیلوا ۳۱ پرسش بین‌المللی جهت سنجش تاثیر موانع توسعه صادرات از صنعتگران طراحی شده است که با نمونه‌گیری خوشه‌ای در رسته‌های صنایع موجود صنایع ۳۰ صنعتگر برتر استان انتخاب شدند

نمونه‌گیری خوشه‌ای (Cluster Sampling) یکی از روش‌های نمونه‌گیری است که در آن جامعه آماری به خوشه‌ها یا گروه‌های طبیعی تقسیم می‌شود و سپس تعدادی از این خوشه‌ها به‌طور تصادفی انتخاب می‌شوند. در این روش، تمام اعضای خوشه‌های انتخاب‌شده به‌عنوان نمونه مورد بررسی قرار می‌گیرند.

نمودار وضعیت عوامل مانع صادرات

نتایج	سوالات
قابل بررسی	۱. کافی نبودن مشوق ها برای صادرات.
معتدل	۲. رقابت بین المللی شدید در بازار هدف.
معتدل	۳. کافی نبودن سیاست های نرخ ارز.
معتدل	۴. هزینه های بالای بیمه و حمل و نقل.
معتدل	۵. سیستم بروکراتیک در کشور.
معتدل	۶. کند بودن جمع آوری پرداخت ها در خارج.
قابل بررسی	۷. کمبود کمک های مالی.
قابل بررسی	۸. سیستم بروکراتیک در کشور مقصد.
معتدل	۹. ملزومات کیفیت در بازار هدف.
معتدل	۱۰. کافی نبودن دانش و اطلاعات درباره بازارهای بالقوه.
معتدل	۱۱. کافی نبودن دانش در زمینه اقدامات تجاری در بازارهای کشور مقصد.
قابل بررسی	۱۲. بی ثباتی سیاسی در کشور.
قابل بررسی	۱۳. کافی نبودن دانش در زمینه برنامه های کمک رسانی دولت در زمینه صادرات کالاها.
قابل بررسی	۱۴. کمبود زمان مدیریتی.
معتدل	۱۵. مزیت های رقابتی محلی در زمینه هزینه.

معتدل	۱۶. دشواری در انتخاب یک نماینده محلی در بازار خارجی.
معتدل	۱۷. کافی نبودن مهارت های مدیریت صادرات.
معتدل	۱۸. بی ثباتی سیاسی در بازار خارجی.
معتدل	۱۹. نیاز به انطباق فعالیت های تبلیغاتی با بازار خارجی.
معتدل	۲۰. کافی نبودن خدمات حمل و نقل به بازار هدف.
معتدل	۲۱. دشواری استخدام افراد واجد شرایط جهت انجام وظایف مرتبط با صادرات.
قابل بررسی	۲۲. فساد اداری در کشور.
معتدل	۲۳. دسترسی به خرده فروش ها یا کل فروش ها در بازار خارجی.
معتدل	۲۴. کافی نبودن مقبولیت کالاهای کشور در بازار هدف.
معتدل	۲۵. افزایش پیچیدگی مدیریت.
معتدل	۲۶. هزینه ایجاد یک اداره در بازار خارجی.
معتدل	۲۷. نرخ تعرفه ها و مالیات ها برای صادرات.
معتدل	۲۸. تفاوت های فرهنگی و زبان.
معتدل	۲۹. وجود فساد اداری در بازار هدف.
معتدل	۳۰. انبارداری و کنترل جریان کالا در بازار خارجی.
وضعیت حاد	۳۱. رفع تعهد

تحلیل نتایج مشکلات صادرات

نتایج ارائه شده نشان دهنده چالش های متعددی است که صادرکنندگان با آن ها مواجه هستند. در اینجا به تحلیل هر دسته از مشکلات و وضعیت آن ها می پردازیم:

۱. مشکلات قابل بررسی

این دسته شامل مشکلاتی است که نیاز به توجه فوری دارند و می توانند تأثیر منفی بر صادرات داشته باشند:

- کافی نبودن مشوق ها برای صادرات: این مشکل نشان دهنده عدم حمایت کافی از سوی دولت یا نهادهای مربوطه برای تشویق صادرات است. لازم است مشوق های مالی و غیرمالی تقویت شوند.

- کمبود کمک های مالی: این نشان می دهد که صادرکنندگان به منابع مالی کافی دسترسی ندارند. ایجاد تسهیلات مالی و وام های کم بهره می تواند به بهبود این وضعیت کمک کند.

- سیستم بروکراتیک در کشور و کشور مقصد: بروکراسی می تواند سرعت و کارایی فرآیندهای صادرات را کاهش دهد. نیاز به اصلاحات در سیستم های اداری وجود دارد تا فرآیندها تسهیل شوند.

- فساد اداری: فساد می‌تواند به شدت بر روی اعتماد صادرکنندگان تأثیر بگذارد. مبارزه با فساد و ایجاد شفافیت در فرآیندها ضروری است.

- بی‌ثباتی سیاسی: این مشکل می‌تواند به عدم اطمینان در بازارها و کاهش سرمایه‌گذاری‌های خارجی منجر شود. نیاز به ثبات سیاسی و اقتصادی برای جذب سرمایه‌گذاران وجود دارد.

۲. مشکلات معتدل

این دسته شامل مشکلاتی است که نیاز به نظارت و بررسی دارند، اما به‌طور فوری خطرناک نیستند:

- رقابت بین‌المللی شدید: این نشان‌دهنده بازارهای پر رقابت است. صادرکنندگان باید بر روی کیفیت و نوآوری محصولات خود تمرکز کنند.

- کافی نبودن سیاست‌های نرخ ارز: عدم ثبات در نرخ ارز می‌تواند بر روی قیمت‌گذاری و هزینه‌های صادرات تأثیر بگذارد. بهبود سیاست‌های ارزی ضروری است.

- هزینه‌های بالای بیمه و حمل و نقل: این مشکل می‌تواند هزینه‌های صادرات را افزایش دهد. نیاز به بررسی و کاهش این هزینه‌ها وجود دارد.

- کافی نبودن دانش و اطلاعات درباره بازارهای بالقوه: آموزش در زمینه شناخت بازارهای هدف و نیازهای آن‌ها می‌تواند به صادرکنندگان کمک کند.

۳. وضعیت حاد

- رفع تعهد: این مشکل نشان‌دهنده عدم توانایی در انجام تعهدات صادراتی است که می‌تواند به اعتبار صادرکننده آسیب بزند. نیاز به بررسی دقیق علت‌ها و ارائه راهکارهای مؤثر وجود دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان‌دهنده چالش‌های متنوعی است که صادرکنندگان با آن‌ها مواجه هستند. برای بهبود وضعیت صادرات، نیاز به همکاری بین‌دستگاهی، اصلاحات در سیاست‌ها و فرآیندها، و آموزش و توانمندسازی صادرکنندگان وجود دارد. همچنین، ایجاد یک محیط پایدار و شفاف برای فعالیتهای تجاری می‌تواند به افزایش صادرات و رشد اقتصادی کمک کند.

تحلیل نتایج مشکلات صادرات

نتایج ارائه‌شده نشان‌دهنده چالش‌های متعددی است که صادرکنندگان با آن‌ها مواجه هستند. در اینجا به تحلیل هر دسته از مشکلات و وضعیت آن‌ها می‌پردازیم:

۱. مشکلات قابل بررسی

این دسته شامل مشکلاتی است که نیاز به توجه فوری دارند و می‌توانند تأثیر منفی بر صادرات داشته باشند:

- کافی نبودن مشوق‌ها برای صادرات: این مشکل نشان‌دهنده عدم حمایت کافی از سوی دولت یا نهادهای مربوطه برای تشویق صادرات است. لازم است مشوق‌های مالی و غیرمالی تقویت شوند.

- کمبود کمک‌های مالی: این نشان می‌دهد که صادرکنندگان به منابع مالی کافی دسترسی ندارند. ایجاد تسهیلات مالی و وام‌های کم‌بهره می‌تواند به بهبود این وضعیت کمک کند.

- سیستم بروکراتیک در کشور و کشور مقصد: بروکراسی می‌تواند سرعت و کارایی فرآیندهای صادرات را کاهش دهد. نیاز به اصلاحات در سیستم‌های اداری وجود دارد تا فرآیندها تسهیل شوند.

- فساد اداری: فساد می‌تواند به شدت بر روی اعتماد صادرکنندگان تأثیر بگذارد. مبارزه با فساد و ایجاد شفافیت در فرآیندها ضروری است.

- بی‌ثباتی سیاسی: این مشکل می‌تواند به عدم اطمینان در بازارها و کاهش سرمایه‌گذاری‌های خارجی منجر شود. نیاز به ثبات سیاسی و اقتصادی برای جذب سرمایه‌گذاران وجود دارد.

۲. مشکلات معتدل

این دسته شامل مشکلاتی است که نیاز به نظارت و بررسی دارند، اما به‌طور فوری خطرناک نیستند:

- رقابت بین‌المللی شدید: این نشان‌دهنده بازارهای پر رقابت است. صادرکنندگان باید بر روی کیفیت و نوآوری محصولات خود تمرکز کنند.

- کافی نبودن سیاست‌های نرخ ارز: عدم ثبات در نرخ ارز می‌تواند بر روی قیمت‌گذاری و هزینه‌های صادرات تأثیر بگذارد. بهبود سیاست‌های ارزی ضروری است.

- هزینه‌های بالای بیمه و حمل و نقل: این مشکل می‌تواند هزینه‌های صادرات را افزایش دهد. نیاز به بررسی و کاهش این هزینه‌ها وجود دارد.

- کافی نبودن دانش و اطلاعات درباره بازارهای بالقوه: آموزش در زمینه شناخت بازارهای هدف و نیازهای آن‌ها می‌تواند به صادرکنندگان کمک کند.

۳. وضعیت حاد

- رفع تعهد: این مشکل نشان‌دهنده عدم توانایی در انجام تعهدات صادراتی است که می‌تواند به اعتبار صادرکننده آسیب بزند. نیاز به بررسی دقیق علت‌ها و ارائه راهکارهای مؤثر وجود دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان‌دهنده چالش‌های متنوعی است که صادرکنندگان با آن‌ها مواجه هستند. برای بهبود وضعیت صادرات، نیاز به همکاری بین‌دستگاهی، اصلاحات در سیاست‌ها و فرآیندها، و آموزش و توانمندسازی صادرکنندگان وجود دارد. همچنین، ایجاد یک محیط پایدار و شفاف برای فعالیت‌های تجاری می‌تواند به افزایش صادرات و رشد اقتصادی کمک کند.

پیشنهاد عنوان جلسه برای کمیسیون توسعه صادرات

۱. "تحلیل چالش‌ها و فرصت‌های توسعه صادرات: راهکارهای عملی"

۲. "تقویت زنجیره تأمین صادرات: از تولید تا بازار"

۳. "همکاری‌های بین‌المللی برای افزایش صادرات: تجارب و راهکارها"

۴. "بررسی موانع صادرات و تدوین استراتژی‌های موفق"

۵. "نقش دولت و بخش خصوصی در توسعه صادرات: چالش‌ها و راهکارها"

۶. "تحولات اقتصادی و تأثیر آن بر صادرات: راهکارهای نوآورانه"

۷. "توسعه برند ملی: استراتژی‌های ارتقاء 'Made in Iran'"
۸. "تسهیل فرآیندهای گمرکی و ارزی: کلید موفقیت در صادرات"
۹. "برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی: فرصتی برای توسعه صادرات"
۱۰. "نقش فناوری و دیجیتال‌سازی در بهبود صادرات"

خسروی وشیکایی، میثم. (۱۳۹۹-۷-۲۰). بررسی تحولات پولی و بی ثباتی در قیمت کالاها، خدمات و دارایی ها در ماه های اخیر. تهران، ایران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی. <https://sid.ir/paper/fa۸۰۳۰۹۸>

لاریجانی، سعید، مطلبی کربکندی، محمدعلی و بحرینی، رضا. (۱۴۰۰). بررسی اثر تحریم ها بر محیط کسب و کار جمهوری اسلامی ایران و ارائه راهکارهای کاهش تأثیر آن. فصلنامه اقتصاد دفاع و توسعه پایدار، ۳۷-۶۰، ۶(۲۱).

موسوی خالدی، امه هانی، مرتضوی، سیدابوالقاسم، و خلیلیان، صادق. (۱۳۹۸). اثر نوسان نرخ ارز بر صادرات صنایع غذایی ایران (رهیافت پانل دیتا). تحقیقات اقتصاد کشاورزی، ۱۱(۴) (پیاپی ۴۴)، ۲۶۶-۲۴۷. <https://sid.ir/paper/fa۱۵۸۸۳۱>

دینی ترکمانی علی. (۲۰۱۰). ارتقای مزیت رقابتی و توسعه توسعه: کاهش ارزش پول ملی یا افزایش جذب سرمایه؟ (مقایسه تطبیقی ایران و چین).

مقیم، سید محمد و رمضان، مجید، ۱۳۹۰، پژوهشنامه مدیریت، جلد دوم، انتشارات راه‌دان، تهران.

ساعتچی، محمود. کامکاری؛ کامبیز. عسکریان؛ مهناز. آزمونهای روان شناختی، نشر ویرایش، ۱۳۹۱

shojaee S A, maaboudi R, asayesh H. Investigating the effect of exchange rate fluctuations on the growth of Iran's economic sectors. *mieaoi* ۲۰۲۳; ۱۲ (۴۴) : ۹
URL: <http://mieaoi.ir/article-۱-۱۴۴۹-fa.html>

Paulo Azzi da Silva, Angela da Rocha, "Perception of export barriers to Mercosur by Brazilian Firms", *International Marketing Review*, vol. ۱۸, no. ۶, ۲۰۰۱, pp. ۵۸۹-۶۱۰

کاملاً مخالف	مخالفم	نه موافقم نه مخالفم	موافقم	کاملاً موافقم	سوالات
					۱. کافی نبودن مشوق ها برای صادرات.
					۲. رقابت بین المللی شدید در بازار هدف.
					۳. کافی نبودن سیاست های نرخ ارز.
					۴. هزینه های بالای بیمه و حمل و نقل.
					۵. سیستم بروکراتیک در کشور.
					۶. کند بودن جمع آوری پرداخت ها در خارج.
					۷. کمبود کمک های مالی.
					۸. سیستم بروکراتیک در کشور مقصد.
					۹. ملزومات کیفیت در بازار هدف.
					۱۰. کافی نبودن دانش و اطلاعات درباره بازارهای بالقوه.
					۱۱. کافی نبودن دانش در زمینه اقدامات تجاری در بازارهای کشور مقصد.
					۱۲. بی ثباتی سیاسی در کشور.
					۱۳. کافی نبودن دانش در زمینه برنامه های کمک رسانی دولت در زمینه صادرات کالاها.
					۱۴. کمبود زمان مدیریتی.
					۱۵. مزیت های رقابتی محلی در زمینه هزینه.
					۱۶. دشواری در انتخاب یک نماینده محلی در بازار خارجی.
					۱۷. کافی نبودن مهارت های مدیریت صادرات.
					۱۸. بی ثباتی سیاسی در بازار خارجی.
					۱۹. نیاز به انطباق فعالیت های تبلیغاتی با بازار خارجی.
					۲۰. کافی نبودن خدمات حمل و نقل به بازار هدف.
					۲۱. دشواری استخدام افراد واجد شرایط جهت انجام وظایف مرتبط با صادرات.
					۲۲. فساد اداری در کشور.
					۲۳. دسترسی به خرده فروش ها یا کل فروش ها در بازار خارجی.
					۲۴. کافی نبودن مقبولیت کالاهای کشور در بازار هدف.
					۲۵. افزایش پیچیدگی مدیریت.
					۲۶. هزینه ایجاد یک اداره در بازار خارجی.
					۲۷. نرخ تعرفه ها و مالیات ها برای صادرات.
					۲۸. تفاوت های فرهنگی و زبان.
					۲۹. وجود فساد اداری در بازار هدف.
					۳۰. انبارداری و کنترل جریان کالا در بازار خارجی.